

N A C R T

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O PORODNOM DOPUSTU MAJKI KOJE OBAVLJAJU SAMOSTALNU
DJELATNOST I NEZAPOSLENIH MAJKI**

Zagreb, 18. veljače 2004.

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O
PORODNOM DOPUSTU MAJKI KOJE OBAVLJAJU SAMOSTALNU
DJELATNOST I NEZAPOSLENIH MAJKI**

Članak 1.

U Zakonu o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki ("Narodne novine", br. 24/96., 109/97. i 82/01.) članak 3. mijenja se i glasi:

"Članak 3.

(1) Majka koja obavlja samostalnu djelatnost ako je koristila obvezni rodiljni dopust iz članka 2. ovoga Zakona može nastaviti koristiti rodiljni dopust do navršene jedne godine djetetova života odnosno za blizance, treće i svako sljedeće dijete do navršene treće godine djetetova života.

(2) Nezaposlena majka, majka na redovitom školovanju i nezaposlena majka korisnica invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ima pravo na rodiljni dopust do jedne godine života djeteta, odnosno za blizance, treće i svako sljedeće dijete do navršene treće godine djetetova života."

Članak 2.

Članak 5. mijenja se i glasi:

"Članak 5.

Ako majka iz članka 3. ovoga Zakona rodi mrtvo dijete ili ako dijete umre prije nego što je prošao rodiljni dopust, ona ima pravo nastaviti koristiti rodiljni dopust onoliko vremena koliko je prema nalazu i mišljenju izabranog liječnika, potrebno da se oporavi od poroda i psihičkog stanja uzrokovanog gubitkom djeteta, a najmanje 45 dana, za koje joj vrijeme pripadaju sva prava na temelju rodiljnog dopusta."

Članak 3.

Članak 7. mijenja se i glasi:

"Članak 7.

Majci koja obavlja samostalnu djelatnost vrijeme korištenja obveznog rodiljnog dopusta, rodiljnog dopusta do jedne odnosno do tri godine djetetova života priznaje se u mirovinski staž kao staž osiguranja u jednostrukom trajanju."

Članak 4.

Članak 8. mijenja se i glasi:

"Članak 8.

(1) Za vrijeme korištenja obveznoga roditeljnog dopusta, roditeljnog dopusta do godine dana djetetova života, odnosno do treće godine djetetova života korisnik ima pravo na novčanu naknadu, prema posebnim propisima.

(2) Nezaposlenoj majci koja je stekla pravo na novčanu naknadu kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, isplaćuje se razlika novčane naknade za roditeljni dopust do iznosa utvrđenog prema posebnim propisima.

(3) Nezaposlenoj majci korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, isplaćuje se razlika novčane naknade za roditeljni dopust ako prima invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad u iznosu manjem od iznosa novčane naknade za roditeljni dopust."

Članak 5.

Članak 9. mijenja se i glasi:

"Članak 9.

(1) Novčana naknada za korištenje obveznoga roditeljnog dopusta isplaćuje se na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, od prvog dana korištenja toga prava.

(2) Sredstva za novčane naknade za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta do godine dana djetetova života i za vrijeme korištenja roditeljnog dopusta do navršene treće godine djetetova života osiguravaju se iz proračuna Republike Hrvatske.

(3) Sredstva za novčane naknade za korištenje roditeljnog dopusta nezaposlenim majkama, majkama na redovitom školovanju i nezaposlenim majkama korisnicama invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, osiguravaju se iz proračuna Republike Hrvatske."

Članak 6.

(1) Ministar nadležan za obitelj uz prethodnu suglasnost ministra financija donijeti će provedbeni propis o načinu ostvarivanja prava i isplate novčanih naknada prema ovom Zakonu, u roku 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Do donošenja propisa iz stavka 1. ovoga članka primjenjivati će se Pravilnik o načinu ostvarivanja prava na novčanu naknadu za porodni dopust nezaposlene majke koja je stekla pravo na naknadu pri Hrvatskom zavodu za zapošljavanje, nezaposlene majke koja ostvaruje pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad i majke koja je korisnica mirovine ("Narodne novine", 105/01.) u dijelu koji nije suprotan ovom Zakonu.

Članak 7.

Postupci za ostvarivanje prava na roditeljni dopust započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona, dovršit će se po odredbama ovoga Zakona.

Članak 8.

(1) Osoba koja je do dana stupanja na snagu ovoga Zakona otpočela koristiti pravo na roditeljni dopust može nastaviti koristiti to pravo prema odredbama ovoga Zakona.

(2) Osoba kojoj je pravo na roditeljni dopust isteklo prije dana stupanja na snagu ovoga Zakona, može koristiti pravo iz ovoga Zakona do navršene prve, odnosno treće godine djetetova života.

Članak 9.

U naslovu i cijelom tekstu Zakona riječ: "porodni" u određenom rodu, broju i padežu zamjenjuje se riječju: "roditeljni" u odgovarajućem rodu, broju i padežu.

Članak 10.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama".

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Prema odredbama važećeg Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki ("Narodne novine", br. 24/96., 109/97. i 82/01.) za vrijeme trudnoće, poroda i njege djeteta majka koja obavlja samostalnu djelatnost ima pravo na porodni dopust do godine dana djetetova života. Za blizance, trojke, četvorke, odnosno više djece jednake dobi ta majka može koristiti porodni dopust do navršene druge godine djetetova života.

Nezaposlena majka, majka na redovitom školovanju, nezaposlena majka korisnica invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad ima pravo na porodni dopust do navršenih šest mjeseci djetetova života.

Provedbeni propis za primjenu ovoga Zakona donosila je ravnateljica Državnog zavoda za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz siječnja 2004. godine u Republici Hrvatskoj, u razdoblju od 1997. do 2002. godine bilježi se neprekidni godišnji pad broja živorođene djece (od 55.501 djeteta u 1997. godini do 40.094 djeteta u 2002. godini). U navedenim brojevima uključena su i rođenja blizanaca, troje, četvero i više djece.

U istom razdoblju broj djece po redu rođenja također opada, pa je tako u 1997. godini rođeno 8.519 djece kao treće dijete i 2.806 kao četvrto dijete, a 2002. godine kao treće dijete je rođeno 4.995 djece, a kao četvrto 1.593 djeteta.

Ukupan broj rođene djece u 2002. godini je bio 40.283, a u 2003. godini je 35.390, što je oko 20% manje novorođene djece u odnosu na prethodnu godinu.

Imajući u vidu nepovoljna demografska kretanja u Republici Hrvatskoj, postoji neophodna potreba za poboljšanom zaštitom obitelji u skrbi i odgoju djece kao stimulativne mjere populacijske politike. Stoga se predloženim Zakonom želi pomoći majkama koje su rodile blizance, treće i svako slijedeće dijete na način da one (a pod određenim zakonskim uvjetima i otac) mogu koristiti porodni dopust s pravom na novčanu naknadu do treće godine života djeteta.

II. PITANJA KOJA SE ZAKONOM RJEŠAVAJU

Konačnim prijedlogom zakona o izmjenama Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki uređuju se slijedeća pitanja:

- produženje trajanja porodnog dopusta do jedne godine djetetova života nezaposlenim majkama, majkama na redovitom školovanju i nezaposlenim majkama korisnicama invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad,
- produženje trajanja porodnog dopusta do treće godine djetetova života,
- priznavanje majkama koje obavljaju samostalnu djelatnost sve vrijeme korištenje porodnog dopusta kao staž osiguranja,
- kao nadležni ministar za donošenje provedbenih propisa utvrđuje se ministar nadležan za obitelj,
- omogućavanje korištenja prava na porodni dopust prema ovom Zakonu i korisnicima porodnog dopusta čije dijete nije navršilo tri godine života, kao i roditelju koji je već iskoristio pravo na porodni dopust ako dijete nije navršilo jednu odnosno tri godine života,
- promjena naziva "porodni dopust" u "rodiljni dopust".

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI KONAČNOG PRIJEDLOGA ZAKONA

Uz članak 1. i 2.

Novim odredbama zadržana su rješenja iz važećeg Zakona glede korisnika prava na porodni dopust s time da je nezaposlenim majkama, studenticama i korisnicama invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad priznato pravo na porodni dopust do godine dana života djeteta, a pravo na porodni do treće godine djetetova života za blizance, treće i svako sljedeće dijete svim korisnicama.

Uz članak 3.

Sukladno izmjenama u članku 1. ovoga Zakona majkama koje obavljaju samostalnu djelatnost sve vrijeme korištenja porodnog dopusta priznaje se u staž osiguranja.

Uz članka 4. i 5.

U skladu s izmjenama u prethodnim člancima utvrđuju se prava na novčanu naknadu za korištenje porodnog dopusta ovisno o njegovom trajanju, te osiguranje sredstava za tu naknadu.

Uz članak 6.

Ovim člankom ovlašćuje se ministar nadležan za obitelj da donese propise za provedbu ovoga Zakona.

Uz članak 7. i 8.

Ovim prijelaznim odredbama omogućava se nastavak korištenja stečenog prava roditeljima djeteta koje u trenutku stupanja na snagu ovoga Zakona nije navršilo jednu odnosno tri godine života, te omogućava korištenje prava iz ovoga Zakona i roditelju kojem je isteklo korištenje prava na porodni dopust prije stupanja na snagu ovoga Zakona.

Uz članak 9.

Predlaže se promjena izričaja: "porodni" u "rodiljni" dopust.

IV. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Prema članku 21. stavku 2. Zakona o izvršenju Državnog proračuna za 2003. godinu novčana naknada za vrijeme korištenja porodnog dopusta nezaposlenom roditelju, roditelju na redovitom školovanju i nezaposlenom roditelju koji ostvaruje pravo na invalidsku mirovinu zbog profesionalne nesposobnosti za rad iznosi 900,00 kuna mjesečno.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje za isplatu porodnih naknada na teret Državnog proračuna za nezaposlene majke do treće godine djetetova života u 2000. godini bilo je izdvojeno oko 250.000.000,00 kn. (za prosječni broj korisnika oko 14.600).

U travnju 2001. godine naknada za porodni dopust nezaposlenih majki isplaćivala se za oko prosječno 13.000 korisnica. S obzirom na pad broja novorođene djece i produženje vremena korištenja porodnog dopusta prema ovom Zakonu, procjenjuje se da bi u 2004. godini bilo potrebno osigurati oko 300.000.000,00 kn.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U KONAČNOM PRIJEDLOGU ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA

Konačni prijedlog zakona sadrži istovjetan tekst Prijedloga zakona uz određena nomotehnička poboljšanja teksta.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU BILI DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO

U raspravi na sjednici Hrvatskog sabora i u izvješćima saborskih odbora nisu iznijeti konkretni prijedlozi za izmjene odnosno dopune teksta Prijedloga zakona.

VII. TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU

Ovom Konačnom prijedlogu zakona priložen je tekst odredbi Zakona o porodnom dopustu majki koje obavljaju samostalnu djelatnost i nezaposlenih majki ("Narodne novine", br. 24/96; 109/97 i 82/01) koje se mijenjaju. S obzirom na brojne izmjene Zakona tekst odredbi daje se u pročišćenom tekstu.

TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU
("Narodne novine", br. 24/96; 109/97 i 82/01)

Članak 3.

(1) Majka koja obavlja samostalnu djelatnost ako je koristila porodni dopust iz čl. 2. ovoga Zakona može nastaviti koristiti porodni dopust do navršene jedne godine djetetova života.

(2) Majka blizanaca, trojki, četvorki, odnosno više djece jednake dobi koja obavlja samostalnu djelatnost ima pravo na porodni dopust do dvije godine života djeteta.

(3) Nezaposlena majka i majka na redovitom školovanju ima pravo na porodni dopust od dana rođenja djeteta do navršenog šestog mjeseca života djeteta.

(4) Majka – korisnica mirovine ima pravo na porodni dopust i pravo na novčanu naknadu za vrijeme korištenja porodnog dopusta kao nezaposlena majka.

Članak 5.

Ako majka koja obavlja samostalnu djelatnost, nezaposlena majka, majka na redovitom školovanju, nezaposlena majka korisnica invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad i majka s blizancima, trojkama, četvorkama, odnosno više djece jednake dobi koja obavlja samostalnu djelatnost koja ima prava prema ovom Zakonu rodi mrtvo dijete ili ako dijete umre prije nego što je prošao porodni dopust, ona ima pravo nastaviti koristiti porodni dopust onoliko vremena koliko je, prema nalazu i mišljenju izabranog liječnika, potrebno da se oporavi od poroda i psihičkog stanja uzrokovanog gubitkom djeteta, a najmanje 45 dana, za koje joj vrijeme pripadaju sva prava na temelju porodnog dopusta.

Članak 7.

Majci koja obavlja samostalnu djelatnost vrijeme korištenja obveznoga porodnog dopusta i porodnog dopusta do jedne godine života djeteta, priznaje se u mirovinski staž kao staž osiguranja u jednostrukom trajanju.

Članak 8.

(1) Za vrijeme korištenja obveznoga porodnog dopusta i porodnog dopusta do šest mjeseci, odnosno do godine dana djetetova života, korisnik ima pravo na novčanu naknadu, prema posebnim propisima.

(2) Nezaposlenoj majci koja je stekla pravo na novčanu naknadu kod Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, isplaćuje se razlika novčane naknade za porodni dopust do iznosa utvrđenog prema posebnim propisima.

(3) Majci – korisnici mirovine isplaćuje se razlika novčane naknade za porodni dopust, ukoliko prima mirovinu u iznosu manjem od iznosa novčane naknade za porodni dopust.

(4) Majci korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, isplaćuje se razlika novčane naknade za porodni dopust ukoliko prima invalidsku mirovinu

zbog profesionalne nesposobnosti za rad u iznosu manjem od iznosa novčane naknade za rodni dopust.

(5) Novčana naknada iz stavka 1. 2. i 3. ovoga članka isplaćuje Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Članak 9.

(1) Novčana naknada za korištenje obveznoga rodnog dopusta isplaćuje se na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, od prvog dana korištenja toga prava.

(2) Sredstva za novčane naknade za vrijeme korištenja rodnog dopusta do godine dana djetetova života osiguravaju se iz proračuna Republike Hrvatske.

(3) Sredstva za novčane naknade za korištenje rodnog dopusta nezaposlenim majkama i majkama na redovitom školovanju osiguravaju se iz proračuna Republike Hrvatske.